

MILOŠ PISTORIUS

Výstava „Praha 1860–1960“

*Výstava Praha 1860–1960
v síni Mánesa
(snímek Výstavnictví n. p.)*

V době konání symposia o ochraně architektury a výtvarných památek 19. a 20. stol. byla uspořádána v Praze také výstava „Praha 1860–1960. Architektura, výtvarné památky a jejich ochrana“. Výstavu pořádalo ministerstvo kultury ČSR ve výstavní síni Mánes od 9. září do 10. října 1971. Byla určena nejen pracovníkům památkové péče, historikům umění, architektům a urbanistům, ale i veřejným činitelům a nejširší veřejnosti, bez jejíhož pochopení a pomoci by odborná státní péče o tyto památky nemohla být dostatečně účinná a úspěšná.

Na jedné straně měla reprezentovat mnohostranné bohatství pražského materiálu, hodnoty z velké části málo známé a opomíjené, ačkoliv tvoří součást životního prostředí města. Ve skutečnosti bylo poslání výstavy hlubší a širší: měla poukázat na obecný význam ochrany architektury a stylových projevů 19. a 20. stol.

A právě obecný význam a problematika této ochrany měly být dokumentovány předvedením hodnot jediného města, většině návštěvníků nejbližšího — Prahy.

Ohlas v odborné i širší veřejnosti svědčí o tom, že se podařilo dosáhnout určitého momentu překvapení, kolem kolika zajímavých, krásných a cenných architektur i detailů chodíme často bez povšimnutí.

Pražské památky z opomíjeného období l. 1860–1960 byly zobrazeny na více než 300 fotografiích. Autoři scénáře se při výběru snažili ukázat, že významné estetické a dokumentární hodnoty nemají jen známé monumentální stavby, ale že je nutno je nalézat i na místech méně známých a mezi objekty zdánlivě jen užitkového charakteru. Byl zdůrazněn též význam ochrany od výzdobných detailů až po širší urbanistické vztahy.

Materiál byl uspořádán dle stavebních typů. Toto členění dalo jednak lépe vy-

niknout kvalitním příkladům typů opomíjených, jako např. činžovních domů, technických staveb, detailů uličního interiéru apod., jednak umožnilo, aby na problémy ochrany, jež jsou většinou pro určitý stavební typ společné, bylo možno poukázat souběžně s materiálem — tedy i názorněji a úsporněji. Tento systém uspořádání materiálu také lépe poukazuje na význam ochrany pro životní prostředí.

Vzhledem k ochraně estetické a kulturní úrovně životního prostředí byly pod pojem ochrany architektury zahrnuty i takové objekty, jež pro svůj menší význam nejsou a nebudou vybrány k památkové ochraně, ale u nichž je přesto záhodno, aby po dobu své životnosti byly udržovány v náležitém stavu bez deformací jejich výrazu.

Chronologické hledisko bylo sledováno uvnitř jednotlivých typů, aby lépe vynikl jejich nejen slohový, ale i typologický vývoj.

Základní členění bylo provedeno takto:

I. Obytná architektura: nájemní domy, vily a rodinné domky, hromadné bydlení.

II. Veřejná architektura: kulturní a společenská střediska, administrativní budovy, školy, architektura zdravotnických, hygienických a sociálních zařízení, církevní stavby, hotely a restaurace, domy smíšeného využití, obchodní domy, tržnice, tovární a technické stavby, nádraží, mosty, drobné stavby a součásti uličního interiéru, památky na významné výstavy, urbanistické celky, regulace Vltavy, zeleň ve městě, veřejná plastika, funerální plastika a hřbitovy, úprava památkových objektů, úpravy Pražského hradu.

Ve III. oddílu bylo poukázáno na obecnější problémy ochrany památek architektury a umění 19. a 20. století.

Atmosféru slohových etap neorenesance, secese, kubismu, třicátých let a období po druhé světové válce demonstrovaly skupiny trojrozměrných exponátů: ná-

Výstava Praha 1860—1960 v síni Mánesa (snímek Výstavnictví n. p.)

bytek, obraz nebo umělecká fotografie, předměty užitého umění. Vystaveny byly i originální plány a náčrty a dobová architektonická literatura.

Výstava byla zahájena za účasti ministra kultury ČSR, náměstka primátora hl. města Prahy a četných hostů proslovly ing. Elišky Veselé, ředitelky VI. odboru ministerstva kultury ČSR, a Zdislava Buřivala, ředitele Pražského střediska státní památkové péče a ochrany přírody. Navštívil ji též Amadou Seydou, ředitel odboru kulturního rozvoje UNESCO. V posledních dnech výstavy si ji prohlédli též všichni zahraniční i českoslovenští účastníci sympozia „Praha 1860—1960“, jehož konání bylo vlastním podnětem k uspořádání této výstavy.

Libreto, scénář, výběr exponátů a redakce katalogu jsou prací historiků umění Jany Hornekové a Miloše Pistoria.

Architektonické řešení navrhl arch. Bohuslav Rychlík, výtvarné řešení výstavy, katalogu a plakátu Zdeněk Ziegler. Zámě-

rem bylo, aby čistota ušlechtilého architektonického a výtvarného řešení dala vyniknout především vlastním exponátům a napomáhala tak výrazně ideovému poslání výstavy. Ústřední panoramatickou fotografií byl pohled na Prahu od Zdenka Feyfara. Autory fotografií byli Zdeněk Helfert, Jitka Janatková, Zdeněk M. Zenger, Marie Šonková, Daniela Uldrychová, Hynek Šantl a jiní, dále bylo použito snímků z archivu Pražského střediska státní památkové péče a ochrany přírody, Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody, Národního technického muzea a bývalého nakladatelství Jana Štence.

Instalaci provedl n. p. Výstavnictví, produkčním referentem byl Vladimír Šmíd, dokumentaristkou Milada Marečková.

Zachováním hlavní fotografické části expozice byly vytvořeny předpoklady pro její případnou další realizaci v jiných městech.

Výstava Praha 1860—1960 v síni Mánesa (snímek Výstavnictví n. p.)

